

Маја Далгачева

ДА МИ ЈЕ НЕКО РЕКАО...

Пењући се у аутобус за Ниш, поштено говорећи, било ми је нејасно куда тачно одлазим. Кренула сам да бих уважила позив Денка Рангелова, кога познајем са наших сусрета у Бугарској. Кренула сам са тајним предубеђењем да ћу присуствовати рутинској манифестацији - у функцији отаљавања броја за неку културну институцију, или одскочне даске за оне који би да се домогну светске славе. И једно и друго изазива дозу досаде у мени. Али Толтеци су мудри - још давно су рекли: *Не таји њредрасуде.*

Сићево ме је дочекало са михољским летом - мојом омиљеном сезоном. И са групом непознатих, чији језик некако као да разумем, али у ствари и никада нисам сигурна да ли разумем верно и у целини оно што говоре. Друго, није од мојих омиљених доживљаја - у таквим ситуацијама моја је природна реакција да се *закључам*, задржавајући прихваћену ноту љубазности. Овога пута, међутим, нисам имала времена да окренем кључ. Да ми је неко рекао да ћу се на књижевној колонији наћи између мађарског барона и српског маркиза - никада не бих поверовала!

Да ми је неко рекао да ћу на књижевној вечери видети свештеника - хм... Да ми је неко рекао да ће ми он прићи речима: *Предивни сјихови... Већ имаш дом у срцу мом...* - никада не бих поверовала. Хвала и на литургији, протојереју!

Да ми је неко рекао да ће наш возач доћи да ми повери како је осетио снажну унутрашњу енергију речи за време читања у Нишком културном центру, никада не бих поверовала. Чудио се да ли је од мојих стихова или од казивања Саше Стојановића - од оба наступа, Младене, и не само то - важнија је твоја способност да осећаш. Хвала ти! Хвала и теби, Саша - за унутрашњу енергију, за светлост, за осмехе...

Да ми је неко рекао да ћемо брбљати са Магди - она на мађарском, ја на бугарском, и да ћемо разумети чак и хумор - никада не бих поверовала. На здравље, Магди - срушили смо Вавилонску кулу! Егешегедре Ароне - ти не манифестујеш своје порекло, али се оно манифестује на теби!

Да ми је неко рекао да постоји човек који говори у стиховима, свет види у строфама, дише метафорама - никада не бих поверовала! Поезијо, твоје је име Миљурко... Хвала ти на посветама!

Да ми је неко рекао да ћу се попети блатњавим стазама до Ђавоље вароши са својим софијским сандалама са високом штиклем, да ћу у истом дану доживети пењање степеницама навише и физизам, степенице назад и цркву од дрвета, гулаш и вилинску песму, а на крају, увече, опуштена у кочијама од снажних мушких гласова, са стиховима, здравицама, смехом - са свим изразима речи *заједно*, са оном Тајном нити, која нас је обавила у невидљиву чауру - да ми је неко рекао да са свим тим могу бити испуњена, а да ми не пукне срце од засићености - никад не бих поверовала.

Да ми је неко рекао да би у све израженијој глобализацији света цинизма и сујете, један, посве стваралачки сусрет могао бити оаза, дашак плаветнила, душевни додир - без претенције и позе, а прост, топао и стваран - као хлеб, никада не бих поверовала. Хвала ти, Денко, што си ме позвао - без тебе не бих имала овај неочекивани поклон!

Да ми неко каже да је хомо сапиенс неуспешни пројекат Свевишњег, не бих му веровала - одушевљени одушевљено доживљавају. Добија се, хеј, тако, као да је само по себи, док човек претпоставља нешто сасвим различито, када једног дана крене некаквим аутобусом некуда. Хвала вам, пријатељи!

Следећи редови не претендују да су поезија. Они су више импресије /можда - физизам/, кадрови, кораџи моје унутрашње стазе, коју сам пропутовала заједно с вама, и још један начин да вас загрлим.

КОРАЦИ

*Мињи и Драјану, Весни и Денку, Мајди и Арону, Саши и Дејану,
Иванки и Миљурку, Сијми, Влади, Младену - срдачно!*

Топло

Михољско лето-
Риђи лисичић
Трчи
По твојим брдима, Сићево.
Распаљује стазе,
Просипа жар
У стаблима
Испод трепавица,
Угљенчићем угашеним
Успомену слика...
Успомена -
Циганчић са летњим осмехом
Босих пета
По ињу плеше...

Молитва у летећој цркви

Није измишљен пламен
За онај народ
Чије цркве
Лижу пожари.
Богородице,
Чувај синове свог сина.

Ђавоља варош

***

Од Ђавола до Бога
Растојање је само молитва.
Пут до молитве
Је стрм ...

***

На повратку из Ђавоље вароши -
Црква од дрвета.
Да ли ће остати град
Или храм,

Дрво или камен?
 Време неће рећи,
 Већ вера.

Има нека тајна веза

Ако можеш да поделиш
 Хлеб и песму,
 Да срушиш Вавилонску кулу
 Различитим циглама
 Различитим "јуче",
 Различитим "сутра",
 Различитим границама,
 Словима,
 Религијама -
 Уђи у поклоњену топлину,
 Уђи у загрљај као у цркву
 И просто дозволи
 Да те неко научи
 Да се осмехујеш очима
 Док у себи певушиш:
 "Има Нека Тајна Веза."

Чарли?

Саши, са осмехом

Треба да си велики мађионичар
 Да сакријеш рат
 У тако громки смех,
 Да свираш гитару са ћерком
 Када нема времена,
 Да се научиш на примање,
 Уместо на пријеме,
 Маркиз де Бона,
 На давање,
 Уместо на дављење,
 Чаплин...
 Мора да си алхемичар
 Рођењем
 Да би претворио
 Паљбу у ватромет?

Или не разумем твој језик,
Или ми је чудо стало на пут...

Теорија релативитета у Сићеву

Вероватно измишљаам
Топле светове,
Да бих грејала дланове понекад...
И вероватно све сличности,
Случајности и чудне ствари,
Пречице
Само су у мојој глави -
Цртежи са димом...
Али како смо онда заједно видели
Црквицу -
Одонуд са келтским крстом,
Одовуд - са звоном,
Ту усред дрвећа?
Вероватно неко је цртао пре нас
На празном платну на пољани
Прохтеве своје
Гестом безбрижним
И просто је пожелео
Да се остваре!

Ниш - Софија

А ја одавно
У чудеса нисам веровала...

17. 9. 2008. г.

Моја ћерка сања

"То је лепо...!" - најчешће речи ћерке Габи
Моја ћерка сања - та мала жена
Усред сна је беба,
Поточић и облак ...
И испуњена је тако добром тмином,
Да је унутра, осећам
Светло и обло.

Ја не могу ући тамо, где је она.
 И не желим - довољан ми је њен дах.
 Ако удахнем до краја,
 Полетећу - од сунца, песме птица и босиљка.
 ...Ако сам ја родила тај атом плави,
 Идем спокојна одавде -
 Као што мени пуни срце са:
 "Мама, ти си слатка!"
 Поћи ће у свет са речима "Слатко" ...
 Тугу ће испунити песмама птица
 Зрацима сунца,
 Појавиће јој се јамице на лицу...
 Мој златни кључићу,
 Као детету ти приличи
 Да ти је откључавање под кожом!
 Са мало страха испраћам те -
 Мало је страшно напољу...
 Али те знам - везаћеш му кике
 И најстрашније страшно
 Поскочиће - лош сан,
 Изненађен смехом и загладан...
 ... Моја кћи сања. Нека спава, нека спава...
 Нека сакупља снагу за касније -
 На тавану мрака лепиће звезде
 И рађаће децу и апостоле ...
 Ја се молим на прстима: ваљда ће једног дана,
 Када је са мојих очију сасвим изгубим,
 Неко други да јој каже - за свет уређени:
 "Браво, малена! То је лепо!"

Објашњење у болу

Други имају омиљена места,
 Ми имамо места погибија.
 Ту сам те оставио, тамо си ми модрице направила
 Речју коју ћу у сну опростити...
 А иза кривине и да не говорим -
 Памтим: рђав сам, зато боли!
 О смртоносним љубавним причама
 Само сам читала. И нисам имала бодље.
 И посматрала сам, запањена
 Како ми расту вене и рог

Између очију, паклено зелених -
Оне исте што су цветале у снегу.
Од усана у усне - жабе и гуштери -
Пљују и луче смрдљиво блато...
Плакала сам, зашто немам летеће ципеле -
Да побегнем од тебе, од света,
Да се вратим у плаву кућу,
Да пронађем своје речи, дах!
Веровала сам да може само загрљајем
Ако сам од радости топла леја.
Овде је кртичњак, тамо је кртичњак:
Наш пут је - гроб до гроба.
Лоше ми је од бола. И од љубави -
Крвави љубавни галоп.
...Шачица прашине - и ветар да свира
У урни сакупљен пртљаг!
Други имају љубавни пепео.

Наранцасто распаљивање

У оној кошуљи - наранцастих квадрата -
Обукли смо је заједно после прве ноћи -
Било је наранцасто. Светло. И спојено...
Још смо били једна душа.
Кожа у кожи, дух у духу
И нешто неухватљиво -
Ритам ваздуха -
Неуједначен -
У кући са наранцастим циглама и вином
Од маслачка,
Препреке у некаквој глувој недељи...
У оним рукавима - у

Сваком по две руке,
Било је лудо до вртоглавице!
Сочна наранца - лупало нам је срце -
Иза малих мердевина,
Памтим дугмад искидану.
Ако имаш једну кошуљу, довољна је за двоје -
Шапутао је врт наранци...
Да ли зри наранца
Када ме нема?

Ко је претворио једно у једну и један?
 Ону кошуљу, памтиш ли -
 Са наранџастим квадратима,
 Постаде решетка - глад
 Је попила нектар.
 Кућу и плод Господ нам је послао...
 Зашто смо очували звер?

Земна пчела

Земне речи као земне пчеле -
 Маховинасте, тамне.
 Црн је њихов мед - боли од сласти,
 Пре него што сване,
 Пре него у капљици натежи,
 Да засја...
 Једну једину реч додај -
 Да нам је соба!
 Да буде земна, али да лети
 Чак и у тами ...
 Једна једина реч удара,
 Пре него да опали.

Путем

Цвеће рђа. Увео је нож.
 Дом у којем ћеш умрети, није ти родни...
 Није слободан који нема, Боже -
 Ко је изгубио све
 Слободан је...

Али слобода, чудно, као хлеб -
 Засити те, ако је обострана.
 Светлуца нарцис - огњиште слабо
 Без нарциса
 У суседној васиони...

Човек тужних очију смеје се широко,
 Раскопчане кошуље шансону свира -
 Као удовица, раширила шарену хаљину -
 Да се не види да јој тело увело скрива.

Он ће да намигне, стане, друштво ће да части,
Жубор и хлад ће оросити - путујућа фонтана
У млазевима велика суза је просута
Постељина све то зна - скроз исцепана.

Човек тужних очију не уме да мрзи -
Слој по слој бол понире у зенице
Да ли он њу или она њега пази
Нећеш чути зато што се гласно смеје.

Да је могао некако да урликне, да удари, да пљуне у лице
Оном подлацу, том барјаку смрти!
Не може. Није страх... Прешао је међу -
Воли. Неуобичајено, зачуђено - дете с брадом.

Да је бар могао некако да сакрије своје очи...
Или бар васиона у једном даху да заћути,
Да би се чуло како су горе утихнуле трубе
Када се смеје човек тужних очију.

Даире

Клариси Пинкола Естес
Жена у коју се мушкарци заљубљују заувек,
Оставља иза себе трагове пастелне туге...
Она гледа цинично, али се смеје невино -
Кентаур - намирисан парфемом, у перју и са роговима.

Личи на чувара - свет кроз кључаоницу чује,
У циганској котарици - карте, одрезак хлеба и даире...
Меси тесто али увек јој се падне путовање
И пут преко стаза смиреним корацама оре.

Жена у коју се мушкарци заљубљују очајно
Вероватно има име, и тело, и глас,
И управо то их збуњује да мисле да је она
Заувек нечија - довољни су јој залогај и страст...

Не виде - без дна је унутра, расејана, шарена -
Крилата пољана која шаренилом одзвања!
Свежа и нежна изгледа, али сваки преварени
Ћути о цени Кентаур на узди да се држи.

Жена у коју се мушкарци заљубљују ипак некада,
Са нежном осветом њиховим женама без сна -
Тек што се зауставила, а покривка већ је стеже ...
Даире у сновима њиховим не стаје - удара ли, удара...

Превео с бугарског *Денко Ранџелов*

